

3. Бейтмен Г. Таблицы интегральных преобразований. Преобразования Фурье, Лапласа, Меллина / Г. Бейтмен, А. Эрдейн. – М.: Наука, 1969. – 342 с.

Абрамов Ю.О., Кулешов М.М., Тищенко О.М.

Алгоритм діагностики датчиків первинної інформації систем послаблення наслідків аварій на АЕС

Розроблено алгоритм, який забезпечує діагностику датчиків первинної інформації систем послаблення наслідків аварій на АЕС

Ключові слова: датчик первинної інформації, небезпечний фактор надзвичайної ситуації, діагностичний алгоритм

Abramov Y.A., Kuleshov N.N., Tischenko A.M.

Diagnosis algorithm for primary information sensors of reduce the consequences of accidents systems at nuclear power plants

The algorithm provides diagnostic for the primary information sensors of reduce the consequences of accidents systems at nuclear power plants

Key words: primary information sensor, hazard emergency, diagnostic algorithm

УДК 614.84

*Аветісян В.Г., канд. техн. наук, доц., НУЦЗУ,
Тригуб В.В., канд. техн. наук, доц., НУЦЗУ*

**АЛГОРИТМ ВИЗНАЧЕННЯ КІЛЬКОСТІ РЯТУВАЛЬНИКІВ
ПРИ ЛІКВІДАЦІЇ НС В УМОВАХ ПОВЕНЕЙ**

(представлено д-ром хім. наук Калугінім В.Д.)

Показано підходи до визначення потрібних сил для проведення рятувальних робіт при повенях

Ключові слова: надзвичайна ситуація, повінь, рятувальний розрахунок, рятувальні роботи

Постановка проблеми. Згідно [1] основна задача підрозділів МНС при ліквідації надзвичайних ситуацій, в тому числі і при повенях та підтопленнях є рятування людей та майна, для чого потрібно завчасно, при прогнозуванні обстановки, визначити потрібну кількість сил та засобів для проведення розвідки зони НС та евакуаційних заходів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В попередніх дослідженнях докладно розглядаються питання, які стосуються прогнозування наслідків надзвичайних ситуацій взагалі. В роботі [2] при визначенні сил та засобів для проведення рятувальних робіт враховують в якості основного параметру площу затоплення, в [3 – 4] – ступінь руйнування будівель та споруд внаслідок впливу водної стихії та ін. В роботі [5] розглянуто питання щодо визначення потрібної кількості сил для проведення розвідки зон затоплення. Але розглянуті фактори, що враховуються, не дозволяють отримати результат, який включає весь комплекс робіт, що виконується.

Постановка завдання та його вирішення. При складанні прогнозу про можливу обстановку в зоні затоплення та визначення кількості необхідних підрозділів доцільно врахувати як мого більшу кількість вражаючих факторів: площа затоплення; кількість населених пунктів, що потрапили в зону затоплення; ступені і якісні характеристики ушкоджень будинків житлового фонду (до ступенів ушкоджень будинків варто відносити важкі ушкодження, помірні та слабкі); чисельність населення, що потрапило в зону затоплення і його втрати; довжина пошкоджених комунально-енергетичних мереж; довжина пошкоджених мостів, що потрапили в зону затоплення; довжина пошкоджених захисних дамб; обсяги та трудомісткість виконання аварійно-рятувальних робіт. При прогнозуванні обстановки особливе місце займає визначення потрібної кількості сил та засобів рятувальної служби для проведення евакуаційних заходів в зоні НС.

Тому виникає необхідність уточнення існуючої методики розрахунку сил для проведення евакуації потерпілого населення з зон затоплення шляхом урахування додаткових факторів.

На основі даних можливої обстановки в зоні затоплення повинна бути створена формування сил ліквідації наслідків повені, які здатні: провести розвідку зони затоплення; провести порятунок постраждалого населення; організувати будівництво пунктів посадки та висадження постраждалого населення із усіх видів транспорту; організувати відновлення автомобільних доріг і залізничних магістралей; організувати відновлення ушкоджених і будівництво нових мостів; організувати відновлення ушкоджених і будівництво нових захисних дамб; організувати відновлення комунально-енергетичних мереж і ліній зв'язку.

Основою для створення підрозділів для проведення аварійно-рятувальних робіт є результати прогнозу оперативної обстановки в районі ймовірного затоплення.

За результатами прогнозу обстановки потрібно визначити загальну кількість ланок для проведення рятувальних робіт в зонах затоплення. Уточнення методики визначення потрібної кількості сил та засобів для проведення рятувальних робіт пропонується вирішувати наступним чином. Загальну кількість ланок для проведення рятувальних робіт в зонах затоплення можна визначити

$$N_{app} = N_p + N_p^{nz} + N_e^{nz} + N_p^{am}, \quad (1)$$

де N_{app} – загальна кількість підрозділів для проведення рятувальних робіт в зонах затоплення; N_p – кількість підрозділів для проведення розвідки зон затоплення; N_p^{nz} – кількість підрозділів для безпосереднього проведення рятувальних робіт на плавзасобах; N_e^{nz} – кількість підрозділів для проведення евакуації потерпілих з пунктів збору на плавзасобах; N_p^{am} – кількість підрозділів для проведення евакуаційних робіт на автомобільному транспорті.

Визначення необхідних сил для проведення розвідки зон затоплення розглянуто в [5].

Сили безпосереднього порятунку населення, що потрапило в зону повені (на плавзасобах) [6]

$$N_p^{nz} = 0,0033 \cdot N_{zat}, \quad (2)$$

де N_{zat} – чисельність населення, яке потрапило в зону повені, чол; 0,0033 – кількість рятувальних груп на одного потерпілого.

$$N_{zat} = S_{zat}^{m3} \cdot q^m, \text{ чол}, \quad (3)$$

де S_{zat}^{m3} – площа затопленої міської забудови, м²; q^m – щільність населення міської забудови, чол/км² (по статистичним даним).

$$S_{zat}^{m3} = b_{zat}^{m3} \cdot l_{zat}^{m3}, \text{ км}^2, \quad (4)$$

де l_{zat}^{m3} – довжина затопленої міської забудови (для прогнозу можна приймати рівній довжині міста вздовж річки, що знімається із плану міста), км; b_{zat}^{m3} – ширина затоплення міської зони, км.

$$b_{zat}^{m3} = \frac{H_e - h_{1b}}{\operatorname{tg} \alpha_1} - l_1, \quad (5)$$

де H_e – максимальна висота паводка в створі міста; h_{1b} – висота берегу від рівня води; α – кут ухилу місцевості в створі міста; l_1 – горизонтальна відстань від берега до міської забудови, км.

Чисельність населення сільської місцевості, що потрапила в зону затоплення, визначається за статистичними даними чисельності населення, що проживає в затоплених населених пунктах.

Розрахунок потрібної кількості підрозділів для евакуації населення із зони затоплення (з пунктів збору потерпілих) [6]

$$N_e^{n3} = \sum_{i=1}^m \frac{N_{zat.i}^{ПЗ} \cdot R_i^{ПЗ}}{N_{M.i}^{ПЗ} \cdot T} \cdot k_c \cdot k_n \cdot k_m, \quad (6)$$

де $N_{zat.i}^{n3}$ – чисельність населення, яке евакуюється i -м видом плавзасобу, чол; m – кількість видів плавзасобів; $N_{M.i}^{n3}$ – місткість i -го виду плавзасобу, чол; R_i^{n3} – тривалість рейсу i -го виду плавзасобу; k_c – коефіцієнт часу доби; k_n – коефіцієнт підводних умов; k_m – коефіцієнт використання плавзасобів, $k_m = 1, 2$; T – тривалість евакуації (рятувальних робіт), хв.

$$R_i^{n3} = \frac{2 \cdot L_{Me}}{V_i^{ПЗ}} (1 + 0,3V_{ВП}) + t_{ПВ.i}^{ПЗ}, \quad \text{хв}, \quad (7)$$

де L_{Me} – довжина маршруту евакуації, м; V_i^{n3} – швидкість руху i -того плавзасобу по воді, м/хв; $V_{вн}$ – швидкість течії водного потоку, м/с; $t_{нв.i}^{n3}$ – час необхідний на завантаження та розвантаження i -того плавзасобу, хв.

Розрахунок необхідної кількості підрозділів на автомобільному транспорті для перевезення постраждалого населення від меж затоплення в райони розселення [3]

$$N_p^{am} = \sum_{i=1}^m \frac{N_{эн.i}^{am} \cdot R_i^{am}}{N_{вм.i}^{am} \cdot T} \cdot k_c \cdot k_n \cdot k_m, \quad (8)$$

де $N_{эн}^{am}$ – кількість постраждалого населення, яке перевозиться i -м видом автотранспорту, чол; $N_{вм.i}^{am}$ – місткість i -го виду автотранспорту, чол; R_i^{am} – тривалість руху i -го автотранспорту, год.

Висновки. Таким чином запропонована методика визначення кількості підрозділів для проведення рятувальних робіт в зонах затоплення при повенях дозволяє врахувати фактори, що впливають на успішне їх проведення, а також враховує весь комплекс аварійно-рятувальних та евакуаційних робіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про правові засади цивільного захисту: Закон України / Верховна Рада України. Київ, 2004.
2. Каммерер Ю.Ю., Харкевич А.Е. Аварийные работы в очагах поражения. - М.: Энергоатомиздат, 1990. – 288 с.
3. Емельянов В.М. Защита населения и территорий в чрезвычайных ситуациях. – М., 2002. – С. 279 – 289.
4. Саков Г.П., Цивилев М.П., Поляков И.С. и др. Обеспечение мероприятий и действий сил ликвидации чрезвычайных ситуаций. – М: ЗАО «ПАПИРУС», 1998. – 166 с.
5. Аветисян В.Г., Тригуб В.В., Куліш Ю.О. Визначення кількості підрозділів для проведення розвідки зони НС при повенях // Проблеми надзвичайних ситуацій. Зб наук. пр. НУЦЗ України. Вип. 14. - Харків: НУЦЗУ, 2011. С. 3 – 6.
6. Шульгин В.Н., Шеломенцев С.В., Ларионов В.И. Методические рекомендации по организации и проведению мероприятий направленных на снижение последствий весеннего половодья и паводков. – М: ВНИИ ГОИ ЧС, 2000. – 119с.
nuczu.edu.ua

Аветисян В.Г., Тригуб В.В.

Определение количества спасателей при ликвидации чрезвычайных ситуаций в условиях наводнения

Показано подходы к определению необходимых сил для проведения спасательных работ при наводнениях

Ключевые слова: чрезвычайная ситуация, наводнение, спасательный расчет, спасательные работы

Avetisyan V.G., Trigub V.V.

Determination of the number of rescuers during emergency response to flooding conditions

Displaying approaches to the determination of the necessary forces for rescue operations during floods

Key words: emergency, flood, life settlement, life-saving work